

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 11/2008 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2007

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä huhtikuuta 2008 lähettänyt hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2007 (K 2/2008 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- kansliapäällikkö Tiina Astola, oikeusministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— sosiaali- ja terveysministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Lakivaliokunta on käsitellyt hallituksen toimenpidekertomuksen lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksyttyjen eduskunnan lausumien osalta. Tällaisia lausumia on 13, joista 11 kuuluu oikeusministeriön, yksi ulkoasiainministeriön ja yksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Lakivaliokunta pitää hallituksen selvityksiä ja kannanottoja asianmukaisina. Valiokunta esittää niistä seuraavat huomautukset.

Poistettavat lausumat

Valiokunta katsoo, että seuraavien lausumien johdosta suoritettavat toimenpiteet ovat riittäviä tai lausumat ovat muutoin käyneet tarpeettomiksi.

- *Saman lainkohdan samanaikaiset muutoshankkeet*
HE 101/2002 vp (s. 137)

Eduskunta edellytti 13.12.2002, että valtioneuvosto toteuttaa nykyaikaisen järjestelmän, jonka avulla lainvalmistelijat voivat luotettavasti selvittää samanaikaisesti viireillä olevat samaa lainkohtaa koskevat uudistushankkeet.

Toimenpidekertomuksessa todetaan, että hallituksen esitysten laatimisohjeiden (HELO 2004) mukaan esityksiin on otettava jakso "Riippuvuus muista esityksistä". Jos jo eduskunnan käsiteltävänä oleviin taikka samanaikaisesti annettaviin esityksiin sisältyy ehdotuksia samojen lainkohtien muuttamiseksi, jaksossa on mainittava tästä. Jaksoa varten tarvittavat tiedot ovat valmisteluvaiheessa saatavissa valtioneuvoston hankerekisteristä (HARE) sekä jo annettujen hallituksen esitysten osalta eduskunnan tietokannasta sekä vuodesta 2004 myös Finlexistä. Valiokunta katsoo, ettei lausuma enää anna aihetta toimenpiteisiin. Valiokunta tähdentää, että järjestelmän käytännön toimivuuden kan-

nalta on tärkeää muun muassa se, että valtioneuvoston hankerekisteriä pidetään ajan tasalla.

— *Ulosottomaksujen kohtuullisuus*

HE 13/2005 vp (s. 139)

Eduskunta edellytti 25.4.2006, että oikeusministeriö seuraa saatavalle ulosotossa tulevan kertymän ja ulosottomaksujen suhdetta ulosottotoimessa ja että tämän suhteen pysyminen velallisen kannalta kohtuullisena turvataan tarvittaessa muuttamalla ulosottomaksuja koskevaa sääntelyä.

Toimenpidekertomuksen mukaan oikeusministeriö seuraa ulosottomaksujen suhdetta kertymiin valtakunnan tasolla ja ulosottovirastoittain kertymätilastoista, joissa on eritelty hakijalle tilitetty osuus ja ulosottomaksuna valtiolle tilitetty osuus kertymästä. Ulosottomaksujen osuus kokonaiskertymästä on pienentynyt aikavälillä marraskuu 2005 — marraskuu 2007 luonnollisten henkilöiden osalta 7,1 prosentista (kaikki 6,2 %) 5,6 prosenttiin (kaikki 5,4 %). Valiokunta katsoo, ettei lausuma anna enää aihetta toimenpiteisiin.

Säilytettävät lausumat

Muut lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyt lausumat ovat edelleen tarpeellisia. Niiltä osin valiokunta toteaa vielä seuraavaa.

Hallitus on katsonut, että hallituksen esitystä HE 221/2005 vp käsiteltäessä hyväksytty lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Eduskunta edellytti 21.6.2006 hyväksymässään lausumassa, että prostituoitujen käytettäväksi järjestetään riittävästi sellaisia tukitoimia, joilla edistetään heidän mahdollisuuksiaan irtautua prostituutiosta ja siirtyä työelämän piiriin.

Toimenpidekertomuksessa todetaan, että ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä on toteutettu 1.1.2007 lukien maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muutoksella (1269/2006). Palveluihin ja tukitoimiin sisältyy uhreille annettavaa oikeudellista ja muuta neuvontaa, kriisiapua, sosiaali- ja terveyspalveluja, tulkkipalveluja sekä muita tukipalveluja, tilapäisen majoituksen tai pysyvemmän asumisen järjestämi-

nen, toimeentulotuki ja muu tarpeellinen huolenpito sekä turvallisen koti- ja lähtömaahan paluun tukeminen. Palvelujen tarve ja toteutus arvioidaan yksilöllisesti. Järjestelmää koordinoivat valtion vastaanottokeskukset. Sosiaali- ja terveyspalveluilla tarkoitetaan niitä palveluja, joita ihmiskaupan uhri tarvitsee yksilöllisen tilanteensa perusteella, kuten terveydenhoitajan, lääkärin tai sosiaalityöntekijän vastaanottoa, lastensuojelua, turvakotipalveluja, kuntoutusta ja henkistä tukea. Edellä mainitut lakimuutokset koskevat pääasiassa henkilöitä, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa. Henkilöt, joilla on kotikunta Suomessa, saavat vastaavia palveluja ja tukitoimia yleisten säädösten mukaisesti. Kunnalle voidaan korvata ihmiskaupan uhrille annetuista uhriasemasta johtuvista erityisistä palveluista ja tukitoimista aiheutuvia kustannuksia.

Sosiaali- ja terveysministeriö on lisäksi todennut muun muassa, että sosiaali- ja terveyspalvelut perustuvat pääsääntöisesti vapaaehtoisuuteen. Tämä tarkoittaa sitä, että palveluiden piiriin hakeudutaan tai sinne ohjataan. Palvelujen ulkopuolelle jäävien henkilöiden lukumäärä on vaikea arvioida ja tätä kohderyhmää on myös vaikea tavoittaa. He ovat usein kielitaidottomia, muusta yhteiskunnasta lähes täysin eristäytyneitä tai eristettyjä. Nämä henkilöt useinkaan eivät tiedä oikeuksistaan eivätkä olemassa olevista palveluista. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön määrä ei myöskään riitä asiakkaita etsivään toimintaan. Yhteistyötä eri toimijatahojen kanssa (viranomaiset, kunnat ja kolmas sektori) tarvitaan tiedon levittämiseksi tarjolla olevista palveluista eri kielillä.

Lakivaliokunta pitää sinänsä hyvin myönteisenä sitä, että ihmiskaupan uhreille on luotu erityinen auttamisjärjestelmä. Koska uudistus on tullut kuitenkin voimaan vasta vuoden 2007 alusta, valiokunnan näkemyksen mukaan on liian aikaista sanoa, onko tämä järjestelmä riittävä. Myös sosiaali- ja terveysministeriö on todennut puolentoista vuoden ajan olevan lyhyt lainsäädännön vaikutusten arvioimiseen. Valiokunta viittaa vuoden 2006 toimenpidekertomuksesta antamaansa lausuntoon (LaVL 9/2007 vp) ja katsoo edelleen olevan myös aiheellista erik-

seen arvioida, tulisiko Suomessa kotikunnan omaaville prostituoiduille järjestää joitain erityisiä, juuri tälle ryhmälle suunnattuja tukitoimia. Lisäksi valiokunta korostaa asianomaisten toimijoiden yhteistyön tärkeyttä tukitoimien ja palveluiden kehittämisessä ja niitä koskevan tiedon levittämisessä. Valiokunta katsoo, että lausuma on vielä tässä vaiheessa tarpeen säilyttää.

Hallitus on katsonut, että hallituksen esitystä HE 57/2000 vp käsiteltäessä hyväksytty lausuma ei anna enää aihetta toimenpiteisiin. Eduskunta edellytti 15.9.2000, että selvitetään, voidaanko Helsingissä ja muualla maassa sijaitsevien tuomioistuinten välisiä juttujakaumia tasapainottaa siten, että eri syistä yhteen tuomio-

istuimeen sijoitettuja asiaryhmiä siirretään käsiteltäväksi muualla kuin Helsingissä sijaitseviin tuomioistuimiin.

Toimenpidekertomuksessa on selostettu lausuman johdosta suoritettuja toimenpiteitä. Ottaen huomioon muun muassa sen, että käräjäoikeusuudistus on parhaillaan toimeenpanovaiheessa, valiokunta katsoo, että lausuma on tarpeen vielä tässä vaiheessa säilyttää.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Heidi Hautala /vihr
vpj. Anna-Maja Henriksson /r
jäs. Esko Ahonen /kesk
Ilkka Kantola /sd
Sampsa Kataja /kok
Krista Kiuru /sd
Jari Larikka /kok

Sanna Lauslahti /kok
Outi Mäkelä /kok
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Lyly Rajala /kok
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Tero Rönni /sd
Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.